

OCCUPATIONAL QUALIFICATION STANDARD

Medical laboratory specialist, level 7

Occupational title	Level of Estonian Qualifications Framework (EstQF)
Medical laboratory specialist, level 7	7

Part A DESCRIPTION OF WORK

A.1 Description of work Meditsiinilabori spetsialisti töö eesmärk on meditsiinilabori tööprotsesside korraldamine ja haldamine. Olulisel kohal on meeskonnatöö teiste laboritöötajatega ning uute tööprotsesside ja -meetodite juurutamine. Meditsiinilabori spetsialist teostab eriteadmisi nõudvaid laboriuuringuid, otsustab laboris kasutatavate meetodite otstarbekuse üle, korraldab meditsiinilabori kvaliteedialast tegevust ja osaleb labori arengusuundade väljatöötamises. Meditsiinilabori spetsialist tõlgendab laboriuuringute tulemusi (va arstlik tegevus, näit diagnoosimine, soovitusel raviskeemi osas jm) ning koolitab ja nõustab labori- ja tervishoiutöötajaid oma vastutusvaldkonnas. Oma tegevuses peab ta kinni laborimeditsiinis kehtivatest käitumisnormidest ja andmekaitse nõuetest. (Kliinilise keemia ja laborimeditsiini spetsialistide Euroopa register: Käitumis põhimõtted II versioon, 2008, vt www.elmy.ee) Väga olulisel kohal on pidev enesetäiendamine ja kursisolek kaasaegsete teadussaavutustega.
A.2 Tasks A.2.1 Laboritöö valdkonna korraldamine A.2.2 Eriteadmisi nõudvate laboriuuringute läbiviimine A.2.3 Uute laborimeetodite või -uuringute rakendamine A.2.4 Laboriuuringute kvaliteedi tagamine A.2.5 Tervishoiutöötajate koolitamine ja nõustamine
A.3 Work environment and specific nature of work Meditsiinilabori spetsialist puutub oma töös kokku bioloogiliste materjalide, keemiliste ainete ja füüsikaliste ohuteguritega. Ta töötab meditsiinilabori seadmetega. Töö eeldab kaitseriietuse ja isikukaitsevahendite kasutamist. Töoga on seotud nakkusoht. Tööst arvutiga ja erinevate seadmetega on võimalikud terviseriskid.
A.4 Tools Meditsiinilabori seadmed, arvutid ja infosüsteemid
A.5 Personal qualities required for work: abilities and characteristics Koostöövõime, iseseisev otsustus- ja vastutusvõime, korrektsus, täpsus, analüüsivõime, kohusetundlikkus
A.6 Professional preparation Meditsiinilabori spetsialist on läbinud magistritasemele vastava bioloogia, biomeditsiini, keemia, proviisori, geenitehnoloogia, tervishoiutehnoloogia või mõne muu meditsiiniga seonduva loodusteaduse valdkonna õppekava.
A.7 Most common occupational titles Enamlevinud ametinimetused on laborispetsialist, kõrgharidusega laborispetsialist.

Part B COMPETENCY REQUIREMENTS

B.1 Structure of occupation

Selle kutse taotlemisel on nõutav kõikide kompetentside (B.2.1-B.2.5) ja läbiva kompetentsi B.2.6 tõendamine.

B.2 Competences

MANDATORY COMPETENCES

B.2.1 Laboritöö valdkonna korraldamine	EstQF Level 7
Tegevusnäitajad: 1) korraldab olemasolevate laboriseadmete kasutamist, lähtudes laboritöö eripäradest, kliendi vajadustest ja kulupõhisusest; 2) koostab olemasolevate laboriseadmete (näit automaatanalüsaatorid, poolautomaat analüsaatorid jm) hooldustööde plaani vastavalt tootja soovitudele ja jälgib selle täitmist, teostab remondi järelevalvet, lähtuvalt laboris kehtestatud kvaliteedikriteeriumitest; 3) korrigeerib laboriseadmete kalibriatsiooni, lähtudes sisemise ja välise kvaliteedikontrolli hindamiskriteeriumitest; 4) korraldab meeskonna igapäevast tööd oma uuringute valdkonnas, lähtudes labori arengustrateegiast ja kasutades sobivat metoodilist juhendamist; 5) leiab mõlemale osapoolale (teostaja ja tellija) sobivad lahendused uute olukordade ja probleemide ilmnemisel, kasutades kehtivaid juhendeid, töösisekorra eeskirja, tootjapoolseid ja muid infomaterjale 6) teeb koostööd raviosakondade õendus- või valdkonnajuhtidega, tehes ettepanekuid tekkinud probleemide lahendamiseks, kasutades sobivaid suhtlemistehnikaid, väljendades ennast selgelt ja mõistetavalt. 7) osaleb labori visiooni ja strateegia väljatöötamises Teadmised: 1) määramismeetodite põhimõtted ja enamlevinud laboriseadmete tööpõhimõtted; 2) riskianalüüs; 3) meeskonnatöö alused 4) suhtlemispsühholoogia alused Hindamismeetod(id): Eneseanalüüs	
B.2.2 Eriteadmisi nõudvate laboriuuringute läbiviimine	EstQF Level 7
Tegevusnäitajad: 1) teostab vastavalt kehtestatud tööjuhenditele laboriuuringuid, mis on konkreetsetes laboris tunnistatud laborandi/ bioanalüütiku kompetentsi ületavateks; 2) vormistab eriteadmisi nõudvate laboriuuringute tulemused korrektselt ning väljastab vastused vajadusel koos asjatundlike kommentaaridega; 3) konsulteerib kolleegidega enne uuringutulemuste kinnitamist nende uuringute osas, mille interpreteerimisel on tekkinud raskused; 4) tõlgendab oma valdkonna laboriuuringute tulemusi lähtudes tehnilistest, füsioloogilistest ja üldbioloogilistest mõjuteguritest; 5) konsulteerib enne lõpliku otsuse väljaandmist labori- või raviarstiga, kui laboriuuringute tõlgendamisel on vaja arvesse võtta meditsiinilisi mõjutegureid (diagnoos, patsiendi seisund, rakendatav ravi). Teadmised: 1) laboriuuringute vastuste väljastamise ajalimiit ja kord konkreetsetes laboris; 2) laboriuuringute tulemusi mõjutavad preanalüütilised, analüütilised ja postanalüütilised mõjutegurid; 3) laboriuuringute läbiviimisel kehtestatud riiklikud, erialased jms nõuded.	

Hindamismeetod(id): Eneseanalüüs	
B.2.3 Uute laborimeetodite või -uuringute rakendamine	EstQF Level 7
Tegevusnäitajad: 1) valib ja rakendab uued laboriuuringud lähtuvalt klientide vajadustest, labori arengustrateegiast ja sobivatest, uusimatest ja tõenduspõhistest meetoditest; 2) koostab tööjuhendid ja muu vajaliku dokumentatsiooni lähtuvalt tõenduspõhisusest, tootja antud teabest ja laboritöö korraldusest; 3) püstitab eesmärgi ja kirjeldab hindamiskriteeriumid uue meetodika kasutuskohasuse hindamiseks laboris, kasutades selleks sobivaid uuringumaterjale (näit referentmaterjalid, valitud patsientide proovid jm); 4) jälgib valideerimise/verifitseerimise nõuetekohast läbiviimist, kogub tulemused, analüüsib ning lähtuvalt hindamiskriteeriumitest annab lõpliku hinnangu; 5) töötab välja kvaliteedikontrolli süsteemid ja hindamiskriteeriumid lähtuvalt olemasolevast labori kvaliteedisüsteemist; 6) korraldab ja viib läbi uute meetodikate kasutamise väljaõpet, tutvustades uuenduse erisusi, seadme kasutamist ja töökorralduslikke muudatusi, kasutades selleks sobivaid ja vajalikke viise; 7) koostab erinevaid laboriuuringuid tutvustavaid teabematerjale, kasutades tõenduspõhist materjali ja arvestades sihtgruppi.	
Teadmised: 1) laborimeetodite hindamise põhimõtted, referentmeetodid, standardiseerimine; 2) laboriuuringute omahinna arvutamise põhimõtted kehtiva Eesti Haigekassa hinnakirja laborimeditsiini osa alusel; 3) labori töökorralduse põhimõtted.	
Hindamismeetod(id): Eneseanalüüs	
B.2.4 Laboriuuringute kvaliteedi tagamine	EstQF Level 7
Tegevusnäitajad: 1) koostab ja kaasajastab labori kvaliteedisüsteemi dokumente lähtuvalt labori dokumentide haldamise korrast; 2) osaleb oma uuringute valdkonna kvaliteedikontrolli süsteemi välja töötamises, korraldamises ja juhtimises, mis on kooskõlas labori kvaliteedisüsteemidega; 3) teostab kvaliteedikontrolli enda läbiviidavatele uuringutele ja hindab saadud tulemusi vastavalt kvaliteedikontrolli hindamiskriteeriumitele; 4) analüüsib oma uuringuvaldkonna kvaliteedikontrolli tulemusi vastavalt kvaliteedikontrolli hindamiskriteeriumitele teeb kokkuvõtte ja hindab soorituse taset; 5) leiab lahendused juhendites mitte kirjeldatud mittevastavuste ilmnemisel, korrigeerib tegevusi ning rakendab parendusmeetmed.	
Teadmised: 1) laborimeditsiini kvaliteedijuhtimise standardid; 2) kvaliteedieesmärkide seadmise põhimõtted; 3) valideerimine ja verifitseerimine; 4) mittevastavuste parendusmeetmed.	
Hindamismeetod(id): Eneseanalüüs	
B.2.5 Tervishoiutöötajate koolitamine ja nõustamine	EstQF Level 5
Tegevusnäitajad:	

- 1) nõustab tervishoiutöötajaid laboriuuringute referentväärtuste, määramis- ja otsustuspiiride osas, lähtudes olemasolevast tõenduspõhisest teabest ja kasutades selleks sobivaid suhtlemisviise;
- 2) nõustab tervishoiutöötajaid sobivate uuringute valiku ning uuringutulemusi mõjutavate tingimuste osas, lähtudes olemasolevast tõenduspõhisest teabest ja kasutades selleks sobivaid suhtlemisviise;
- 3) vajadusel osaleb ravijuhiste koostamises ravijuhiste laboratoorseid uuringuid puudutava alalõigu nõustajana;
- 4) korraldab ja viib läbi tervishoiutöötajate täiendusõpet oma uuringuvaldkonnas, lähtudes sihtgrupist ja kasutades selleks sobivaid meetodeid.

Teadmised:

- 1) täiskasvanute koolituse põhialused, sh teavitustöö (PR) põhialused;
- 2) kutsealase arengu protsessid (näit valdkonna arengukavad, suunad jm);
- 3) suhtlemispsühholoogia alused.

Hindamismeetod(id):

Eneseanalüüs

RECURRING COMPETENCES

B.2.6 Meditsiinilabori spetsialist, tase 7 kutset läbiv kompetents	EstQF Level 7
Tegevusnäitajad: 1) töötab süsteemselt, metoodiliselt ja korrapäraselt, kasutab tööaega efektiivselt; 2) juhendab andmekaitse nõuetest ja laborimeditsiinis kehtivatest käitumisharjumistest (Kliinilise keemia ja laborimeditsiini spetsialistide Euroopa register: Käitumispõhimõtted II versioon, 2008, vt www.elmy.ee); 3) juhendab oma töös heast laboritavast (GLP - good laboratory practice jt); 4) kohandub meeskonnaga ja on võimeline töötama meeskonnas; 5) suhtleb aktiivselt laboriuuringu tellijatega, uurib välja nende vajadused ning nõustab ja koolitab neid, kasutades sobivaid suhtlusmeetodeid; 6) kasutab oma töös arvutit ja erinevaid teadusandmebaase; 7) haldab oma laboris kasutatavat laboriinfosüsteemi (LIS); 8) kasutab oma töös eesti keelt tasemel C1, inglise keelt tasemel B1; 9) järgib tööohutus- ja töökeskkonnanõudeid, sh bioloogilised ohutusnõuded; 10) viib läbi laborisisest täiendusõpet.	
Teadmised: 1) kutsealaga seonduvad õigusaktid, sh andmekaitse; 2) preanalüütilised nõuded; 3) laboratoorsete vigade (juhuslik/süsteemaatiline) põhjused uuringute teostamisel; 4) uuringumeetodid ja nende sooritusnäitajad (tõesus, korratavus jt); 5) analüütide referentsväärtuste väljatöötamise põhimõtted; 6) analüüsitulemuste hindamiskriteeriumid;	
Hindamismeetod (id): Läbivaid kompetentse hinnatakse integreeritult kõigi teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.	

Part C GENERAL INFORMATION AND ANNEXES

C.1 Information concerning compilation and certification of occupational qualification standard and reference to classification of occupations

1. ID of occupational qualification standard in register of occupational qualifications	05-31052012-2.1/1k
2. Occupational qualification standard compiled by:	Agnes Ivanov, SA TÜK Ühendlabor Aivar Orav, SA TÜK Ühendlabor Anu Tamm, Eesti LaborimeditSiini Ühing Ave Lellep, SA PERH laboratoorium Karel Tomberg, SA PERH laboratoorium Marge Kütt, AS ITK kesklabor Monyca Sepp, SA Pärnu Haigla labor
3. Occupational qualification standard approved by:	Health Care and Social Work
4. No. of decision of Sectoral Council	9
5. Date of decision of Sectoral Council	31.05.2012
6. Occupational qualification standard valid until	26.04.2017
7. Occupational qualification standard version no.	1
8. Reference to International Standard Classification of Occupations (ISCO 08)	2269 Health Professionals Not Elsewhere Classified
9. Reference to European Qualifications Framework (EQF)	7
C.2 Occupational title in foreign language	
English:	Medical laboratory specialist, level 7
C.3 Annexes	
Lisa 1 Töösad ja tööülesanded	